

Fővárosi Ítéltábla

Az ügy száma: 14.Gf.40.118/2024/12/II.

A felperesek:

felperes1 I. rendű

cím1

felperes2 II. rendű

cím2

Az I. rendű felperes képviselője:

Berczi Ügyvédi Iroda (ügyintéző: dr. Berczi Norbert ügyvéd)

cím3

A II. rendű felperes képviselője:

Dr. Csóka Velmira Ügyvédi Iroda (ügyintéző: dr. Csóka Velmira ügyvéd)

cím4

Az alperesek:

alperes1 I. rendű

cím5

alperes2 II. rendű

cím6

Az I. rendű alperes képviselője:

Dr. Szolnoki István kamarai jogtanácsos

A II. rendű alperes képviselője:

Dr. Mészáros Karina kamarai jogtanácsos

A per tárgya: támogatási szerződésből eredő jogvita

A fellebbezést benyújtó fél: I-II. rendű felperesek

Az elsőfokú bíróság: Fővárosi Törvényszék

A fellebbezéssel támadott határozat száma: 22.G.40.087/2023/51.

í t é l e t

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi az I. és II. rendű felpereseket, hogy 15 napon belül személyenként fizessenek meg az I. rendű alperesnek 500.000 (ötszázezer) forint másodfokú perköltséget.

Kötelezi a II. rendű felperest, hogy fizessen meg az államnak 60 (hatvan) napon belül az állami adó- és vámhatóság illetékbevételi számlája javára 2.500.000 (kétfmillió-ötszázezer) forint fellebbezési illetéket.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

I.

[1] Az I. rendű felperes keresetében elsődlegesen a részletfizetési megállapodás érvénytelenségére tekintettel, másodlagosan jogalap nélküli gazdagodás címén kérte kötelezni az alpereseket 105.301.928 forint és ezen összegből 8.770.383 forint után 2022. december 6. napjától, 8.775.595 forint után 2023. február 16. napjától, 8.775.595 forint után 2023. március 10. napjától, 8.775.595 forint után 2023. április 6. napjától, 8.775.595 forint után 2023. május 5. napjától, 8.775.595 forint után 2023. június 7. napjától, 8.775.595 forint után 2023. július 6. napjától, 8.775.595 forint után 2023. augusztus 4. napjától, 8.775.595 forint után 2023.

szeptember 6. napjától, 8.775.595 forint után 2023. október 6. napjától, 8.775.595 forint után 2023. november 6. napjától, 8.775.595 forint után 2023. december 6. napjától a kifizetésig járó késedelmi kamatok megfizetésére.

[2] A II. rendű felperes keresete annak megállapítására irányult, hogy az alperes 2018. június 18. napján hatályba lépett szerződésszám1 azonosító számú támogatási szerződéstől való elállása jogszerűtlen, ezért jogellenesen követeli a projektet érintő szerződésszám2 iratazonosító számú elállásban nevesített 221.035.480 forint tőke és kamatai megfizetését, ezen összeg megfizetésére a II. rendű felperes nem kötelezhető.

II.

[3] Az ellenkérelem a kereset elutasítására irányult.

III.

[4] Az elsőfokú bíróság ítéletében a keresetet elutasította és kötelezte az I. rendű felperest, hogy 1.000.000 forint, a II. rendű felperest, hogy 1.500.000 forint perköltséget fizessen meg az I. rendű alperesnek. Kötelezte továbbá a II. rendű felperest a le nem rótt kereseti illetéknek az állami adó-és vámhatóság illetékbevételi számlájára történő megfizetésére.

III.1.

[5] A fellebbezés elbírálása szempontjából releváns tényként állapította meg, hogy a cég1 (a továbbiakban: támogató) a cég2 (továbbiakban: cég2) keretén belül pályázati felhívást tett közzé Vállalatok K+F+I tevékenységének támogatása címmel, cégszerződésszám3 kódszámmal a kutatás-fejlesztés, és innovációs aktivitás növelése érdekében. E pályázati felhívásra tekintettel előterjesztett kérelmére a II. rendű felperest a támogató a 2018. április 5. napján kelt támogatási döntésével vissza nem térintendő támogatásban részesítette.

[6] A támogató 2018. június 14. napján a II. rendű felperessel mint konzorciumvezetővel támogatási szerződést írt alá, amely egyúttal azt is rögzítette, hogy, ha a projektet több kedvezményezett közösen valósítja meg (konzorcium), a kedvezményezettek egymás közötti, valamint a támogató és a kedvezményezettek közötti viszonyokat a jelen támogatási szerződés elválaszthatatlan mellékletét képező konzorciumi együttműködési megállapodás tartalmazza. A támogatási szerződést aláíró kedvezményezett a szerződést mint konzorciumvezető a konzorciumi megállapodásban kapott meghatalmazás alapján az összes konzorciumi tag nevében írja alá.

[7] A támogatási szerződés 2.1. pontja alapján a szerződés tárgya: a Drónok a társadalom szolgálatában című és cég2-szerződésszám4 azonosító számú, a támogatási kérelemben és annak mellékleteiben rögzített projekt elszámolható költségeinek az Európai

Regionális Fejlesztési Alapból és a hazai központi költségvetési előirányzatból vissza nem térítendő támogatás formájában történő finanszírozása. A 4.1. pont szerint a projekt elszámolható összköltsége a le nem vonható áfával együtt 634.554.090 forint, amelyből a 4.3. pont értelmében a támogatás összege 443.651.393 forint (amely az összköltség 69,92 %-a).

[8] Az ÁSZF 7.1 pontjában a kedvezményezett vállalta, hogy ha a támogatást szabálytalanul használja fel, a támogatást a támogató döntésében vagy a döntés ellen benyújtott jogorvoslati kérelem alapján hozott döntésben foglaltaknak megfelelően visszafizeti. A 7.2 pont szerint a kedvezményezett általi szerződésszegés következményei: a támogató alkalmazhatja a 2014–2020 programozási időszakban az egyes európai uniós alapokból származó támogatások felhasználásának rendjéről szóló 272/2014. (XI. 5.) Korm. rendeletben (a továbbiakban: Korm. rendelet) meghatározottakat és az alábbi jogkövetkezményeket: 1. Projektfelügyeleti rendszer működtetése; 2. projektmenedzsment támogatás csökkentése; 3. támogatás részleges visszavonása; 4. késedelmi kötbér; 5. elállás; 6. jogosulatlanul igénybe vett támogatási részösszeg visszakövetelése; 7. szabálytalanság. A 7.2.2. pont szerint, ha a projekt egyes tevékenységei, vagy elemei szerződésszerűen nem teljesíthetők, azonban a projekt más, teljesíthető elemei – a projekt célja szerint – önmagukban is értékelhető, hasznosítható projektegységet képeznek, a támogató visszavonhatja a kedvezményezett részére kifizetett, de a nem szerződésszerű teljesítés okán el nem számolható résztvétevényességek és projektelemek költségére jutó támogatás összegét. A visszavonás a Ptk. 6:47. § (2) és (4) bekezdés szerinti kamattal növelt összegben történik, a kincstári körbe tartozó központi költségvetési szerveket kivéve. Önmagában is értékelhetőnek tekinthető az a projektelem, amely a projekt egészének megvalósulása hiányában is a projekt céljának megfelelően hasznosítható.

[9] A 7.4.2. pont értelmében a szerződéstől való elállás esetén a kedvezményezett az addig folyósított támogatás összegét a Ptk. 6:47. § (2) és (4) bekezdése szerinti kamattal növelt mértékben köteles visszafizetni az elállás kézhezvételétől számított 30 napon belül. A kamatszámítás kezdőidőpontja a támogatás folyósításának napja, utolsó napja pedig a visszafizetési kötelezettség teljesítésének a napja. A kedvezményezett továbbá késedelmi kamat megfizetésére is köteles akkor, ha bármely fizetési kötelezettségének határidőben nem tesz eleget.

[10] A támogatási szerződés mellékletét képező, 2018. május 10. napján kelt konzorciumi együttműködési megállapodás értelmében a konzorcium tagjai a II. rendű felperes (konzorciumvezető) és a perben nem álló cég³ voltak. E szerződés 3.6. pontja értelmében, amennyiben a támogató szabálytalanság vagy a támogatási szerződés megszegése miatt már kifizetett támogatás visszafizetését rendeli el, a tag köteles az általa okozott szabálytalanság vagy szerződésszegés miatt visszakövetelt összeget közvetlenül a támogató részére visszafizetni az erre irányuló felszólítás szerint. E megállapodás aláírásával a konzorciumi tagok a 3.1. pontban kijelentették, hogy a támogató által a konzorciumvezetőnek megküldött támogatási szerződés tervezet rendelkezéseit és annak mellékleteit ismerik, azt magukra nézve kötelezőnek ismerik el, továbbá tudomásul veszik, hogy az abban foglalt kötelezettségek minden tagra kötelező érvényűek.

[11] A II. rendű felperes konzorciumvezető kezdeményezésére a korábbi konzorciumi tag a konzorciumból 2018. augusztus 14. napján kizárásra került. A II. rendű felperes 2018. augusztus 14. napján az I. rendű felperessel aláírta a konzorciumi együttműködési megállapodás 1. számú módosítását, amelynek értelmében a konzorcium új tagja az I. rendű felperes lett, míg a konzorciumvezető a II. rendű felperes maradt.

[12] A 2019. április 30. napján kelt 1. számú szerződésmódosítással a megítélt támogatás összege 426.430.554 forintra változott, (amely az összköltség 67,2 %-a) azzal, hogy ebből a 1407/2013/EU bizottsági rendelet alapján 250.000 forint csekély összegű (de minimis) támogatásnak, míg a 651/2014/EU bizottsági rendelet szerint 247.180.554 forint kutatás-fejlesztési projekthez nyújtott támogatásnak, 179.000.000 forint pedig regionális beruházási támogatásnak minősül. Az 1. számú módosított támogatási szerződés 1. számú mellékletében továbbá már konzorciumi tagként az I. rendű felperes szerepelt.

[13] A cég1 titkárság1 a 2021. október 22. napján kelt levelében értesítette a II. rendű felperest mint kedvezményezettet arról, hogy az 5. sorszámú szerződésmódosítási igényét a támogató megvizsgálta és elutasította. Arra hivatkozott, hogy a II. rendű felperes a Navigációval, repülési stabilitással kapcsolatos, egyedi nyílt rendszerű drón kamerával, terméktípus1 akkumulátor gyorstöltő, Tájékoztatás és nyilvánosság költségtételek tekintetében, míg az I. rendű felperes az Útvonal tervezési algoritmus fejlesztése, Kísérleti fejlesztési feladatok elvégzése, Tájékoztatás és nyilvánosság költségtételek vonatkozásában szállítót váltást eszközölt. A felperesek a szállítót váltásról az Irányító Hatóságot nem tájékoztatták a Korm.rendelet 86. § (1) bekezdésében foglalt határidőn belül, ezért az Irányító Hatóság a 2020. november 26. napján kelt „Felszólítás időközi kifizetési igénylés hiánypótlására” tárgyú, és a „Felszólítás záró kifizetési igénylés és záró beszámoló hiánypótlására” tárgyú levelében szólította fel a konzorciumvezetőt a szállítót váltásra vonatkozó szerződésmódosítás kezdeményezésére. E felszólítások alapján csak 2021. január 13. napján, a projekt fizikai befejezése után került benyújtásra a módosítási igény. Erre tekintettel a projekt nem felel meg a Korm.rendelet 86. § (1) bekezdésének, valamint az ÁSZF 4.2 pontjában foglaltaknak, mivel a kedvezményezett nem tette lehetővé a támogató számára, hogy a hozzájárulásról megalapozott döntést tudjon hozni a projekt összköltségének jelentős mértékű, 55,24%-át érintő változást illetően. A kedvezményezett ezáltal szerződésszegést valósított meg az ÁSZF 7.1 pontjának 3.b) alpontja értelmében.

[14] A támogató 2021. november 26. napján a szabálytalansági eljárás lefolytatását a Korm. rendelet 159. § (3) bekezdése alapján elrendelte arra tekintettel, hogy a kedvezményezett a szállítót váltással kapcsolatosan a szokásos piaci árak való megfelelés ellenőrzését nem végezte el, a beszerzésre vonatkozó szerződést úgy kötötte meg, hogy nem állt rendelkezésre ajánlat a költség realitásának igazolására, valamint a támogatás feltételeinek változásával kapcsolatos bejelentési kötelezettségének sem tett eleget.

[15] 2022. május 25. napjával a Kormány tagjai feladat- és hatásköreinek megállapításával összefüggésben egyes kormányrendeletek módosításáról szóló 183/2022. (V. 24.) Korm. rendelet módosította a 272/2014. (XI. 5.) Korm. rendelet 3. mellékletét, amelyre tekintettel a Kormány európai uniós források felhasználásával kapcsolatos irányító hatósági feladatok ellátására kijelölt tagja a területfejlesztési miniszter, míg az általa vezetett vagy tevékenységének segítségére kijelölt minisztérium a cég4 (a továbbiakban: alperes jogelődje) lett.

[16] A 2022. július 21. napján kelt levelében az alperes jogelődjének titkárság1 tájékoztatta a II. rendű felperest, hogy a szabálytalansági eljárás szabálytalanság történt megállapítással lezárult. A projekt nem felel meg a Korm.rendelet 86. § (1) bekezdésében és az ÁSZF 4.2 pontjában foglaltaknak, mivel a II. rendű felperes nem tette a támogató számára lehetővé azt, hogy a projekt összköltségének jelentős mértékét érintő változás vonatkozásában a hozzájárulásról megalapozott döntést tudjon hozni, mivel ezt csak a feladatok teljesítését követően jelentette be. Ezáltal a II. rendű felperes súlyos szerződésszegést valósított meg az ÁSZF 7.1 pontjának 3.b) alpontja értelmében. A bejelentés elmulasztásának következményeként nincs már mód a változás elfogadására. Mivel a súlyos mulasztás megállapítható, ezért a támogató a projekt megvalósítását kiemelkedően jelentős kockázatnak tartja, a pénzügyi érdeksérelem, illetve annak veszélye így fennáll. A megállapított szabálytalanságra tekintettel elrendelte a támogatási szerződéstől való elállást, illetve a támogatási összeg (319.822.906 forint) visszakövetelését. Döntését a Korm.rendelet 86. § (1) bekezdésének, 5. számú melléklete 2.3.2.5. pontjának, a Felhívás 4.2. i) pontjának, az ÁSZF 4.1, 4.2, 7.1.1 és 7.1 3. b) pontjainak a megsértésére alapította.

[17] A 2022. november 16. napján kelt levelében a titkárság1 – a szabálytalansági eljárásban meghozott döntésre tekintettel – a Korm.rendelet 86. § (1) bekezdésének, 2.3.2.5. pontjának, a Felhívás 3.2.1. d) pontjának, 4.2. i) pontjának, az ÁSZF 4.1 és 4.2 pontjának, 7.1 3.a), b) és c) pontjainak, 7.4.2. a) és h) pontjának felhívásával közölte a II. rendű felperessel, hogy az alperes jogelődje mint támogató a saját hatáskörében a támogatást visszavonja, és ezzel egyidejűleg eláll a cég2-szerződésszám4 azonosító számú támogatási szerződéstől. Erre tekintettel felhívta a II. rendű felperest, hogy a levél keltének napján fennálló 221.035.480 forint tőke és 13.906.603 forint ügyleti kamattartozását 30 napon belül utalja át a támogató cég5 vezetett számlájára.

[18] A titkárság1 az I. rendű felperest a 2022. november 16. napján kelt levelében értesítette arról, hogy a támogató által lefolytatott szabálytalansági eljárás során megállapítást nyert az, hogy a szerződésszám1 azonosító számú Támogatási Szerződéssel támogatott projekt szabálytalannak minősül. Felhívta ezért az I. rendű felperest, hogy 98.787.426 forintot a részére folyósított előleg tőke összegeként és 6.037.665 forintot ügyleti kamatként, összesen 104.825.091 forintot fizessen vissza a támogató cég5 vezetett számlájára.

[19] Az I. rendű felperes 2023. február 6. napján kötött részletfizetési megállapodást, amelyben kötelezettséget vállalt a támogatási szerződés alapján részére megfizetett 98.787.426 forint tőke és kamatai, összesen 105.301.930 forint 12 havi részletfizetés melletti

megfizetésére. Az I. rendű felperes a részletfizetési megállapodást a per tartama alatt teljesítette.

III.2.

[20] Az elsőfokú bíróság ítélete jogi indoklásában elsődlegesen azt vizsgálta, hogy a II. rendű felperes által előterjesztett megállapítási kereset törvényi feltételei fennállnak-e. A 2/2010. (VI.28.) PK véleményben és a BH2022. 270. számú eseti döntésben foglaltakra tekintettel kiemelte, hogy a megállapítási kereset csak akkor megengedett a Pp. 172. §-a értelmében, ha a kért megállapítás a felperes jogainak az alperessel szemben való megóvása érdekében szükséges és a jogviszony természeténél fogva vagy a kötelezettség lejártának hiányában vagy valamely más okból marasztalás nem kérhető.

[21] Megállapította, hogy a perben kért megállapítás a II. rendű felperes jogainak megóvásához szükséges, mivel a II. rendű felperes köteles a támogatási szerződés alapján kapott előleget az alperes részére visszafizetni. E követelés továbbá adók módjára végrehajtandó köztartozásnak minősül. Rögzítette ugyanakkor, hogy a támogatási szerződés alapján a felperesek részére nem a teljes támogatási összeg került kiutalásra, miután a záró szakmai beszámoló elutasítása folytán a záró kifizetés nem történt meg. Erre figyelemmel a II. rendű felperes kérhetné az alperes marasztalását az őt megillető támogatási összeg kifizetésére, ebből pedig következik, hogy a megállapítási kereset törvényi feltételei hiányoznak, így – BH2018. 52. számú eseti döntésben foglaltakra utalással – a keresetet elutasította.

[22] Az I. rendű felperes keresete vonatkozásában előrebocsátotta, hogy a Pp. 342. § (3) bekezdése értelmében a felperes által megjelölt jogcímhez kötve volt, kizárólag azt vizsgálhatta, hogy a részletfizetési megállapodásra vonatkozó szerződés érvénytelen-e, illetve az I. rendű felperes rovására jogalap nélkül gazdagodott-e az alperes.

[23] A jogellenes fenyegetéssel kapcsolatosan kiemelte, hogy a Korm. rendelet 176. § (1) bekezdése és 77. § (6) bekezdésének a) pontja 2018 júniusa óta nem változott, így az I. rendű felperes a szerződés aláírásakor tudatában volt az irányadó jogszabályi rendelkezéseknek. Arra figyelemmel sem lehetne jogellenes fenyegetésnek tekinteni az alperesi magatartást, hogy a jogszabályi rendelkezések kilátásba helyezése jogellenes fenyegetésként nem értékelhető. Kitért ugyanakkor arra, hogy az I. rendű felperes visszafizetési kötelezettségét nem is érintené a részletfizetési megállapodás érvénytelenségének megállapítása, mivel annak érvénytelensége a támogatási szerződés és a konzorciumi szerződés szerinti visszafizetési kötelezettség fennállását nem befolyásolja, az I. rendű felperes a támogatási összeg és járulékai visszafizetésére nem a részletfizetési megállapodás alapján volt köteles, hanem azért, mert arra szerződéses kötelezettséget vállalt (7.1. pont). Megjegyezte továbbá, hogy a 2022. november 16. napján kelt levél csupán azt tartalmazta, hogy az I. rendű felperes nem teljesítése esetében a támogató megfelelő jogi lépések megtétele útján fogja a követelését érvényesíteni, amely nyilatkozat jogellenes fenyegetésként nem értékelhető. Az I. rendű felperes nem ennek hatására, hanem lényegében saját érdekében írta alá – jogfenntartó

nyilatkozat nélkül – a megállapodást azért, hogy a támogatás visszafizetési kötelezettsége tekintetében fizetési könnyítést kapjon.

[24] Az I. rendű felperes keresetének másodlagos jogalapjával összefüggésben rámutatott arra, hogy a jogalap nélküli gazdagodás jogcíme nem alkalmazható akkor, ha a követelésnek más jogcíme van. Eseti döntésekre utalással kiemelte továbbá, hogy a gazdagodást csak akkor kell visszatéríteni, ha a vagyoneletolódására a szerződéses jogviszony nem adott alapot, illetve a szerződésszegés szabályai alapján sem orvosolható az előállt gazdálkodás.

[25] A részletfizetési megállapodás alapján visszautalt tőkeösszeg tekintetében megállapította, hogy azzal az alperes nem gazdagodott jogalap nélkül, mivel csak azt a támogatási összeget fizette vissza az I. rendű felperes, amelyet a támogatási szerződés alapján a részére előlegként megfizettek. Ezáltal nem jogalap nélküli gazdagodás jött létre, hanem az alperes a támogatási szerződés szerinti kötelezettségét szegte meg, mivel az előleget vissza nem térítendő támogatásként lett volna köteles rendelkezésre bocsátani. Mindezen nem változtat az sem, ha az elállásra jogellenesen került sor, ugyanis a visszafizetett tőkeösszeg nem gazdagodás címén, hanem a támogatási jogviszony alapján illetné meg a szerződés teljesítéseként az I. rendű felperest.

[26] A tőkeösszeg utáni kamatok vonatkozásában azonban rámutatott, hogy csak akkor nem történt jogalap nélküli megfizetés a perbeli esetben, ha az alperes a szerződéstől jogszerűen állt el. Erre figyelemmel a kamatok visszafizetésére abban az esetben látott lehetőséget a jogalap nélküli gazdagodás szabályai szerint, ha az elállás nem volt jogszerű, ezért vizsgálta a támogatási szerződéstől való elállás jogszerűségét.

[27] Ezt követően értelmezte a perbeli atipikus szerződés tartalmát, valamint magánjogi és közjogi jellemzőkkel bíró szabályozását és megállapította, hogy a támogatási szerződés a vállalkozási szerződéstől eltérő ingyenes szerződés, abból közvetlen előnyhöz kizárólag a kedvezményezett jut a támogatás mint szolgáltatás megfizetése folytán. Rögzítette, hogy a felek megállapodása és a Korm. rendelet 164. § (3) bekezdés b) pontja folytán a kedvezményezett szabályszegése esetén az elállás szankció alkalmazását kifejezetten lehetővé tették a felek. Rögzítette továbbá, hogy az I. rendű felperes alaptalanul kifogásolta az elállást tartalmazó nyilatkozat II. rendű felperes részére való megküldését, valamint a nyilatkozatot aláíró személy aláírási jogát. E körben kitért arra, hogy az I. rendű felpereshez kapcsolódó képviseleti jogosultság alapján az elállási nyilatkozatot csak a II. rendű felperes részére volt köteles megküldeni az alperes.

[28] Rögzítette, hogy a felperesek nem vitásan nem nyújtották be a perbeli esetben a szokásos piaci árak való megfelelést, illetve az új szállító szakmai kompetenciáját alátámasztó dokumentumokat, a Korm. rendelet 86. § (1) bekezdése szerinti bejelentési kötelezettségüknek nem tettek eleget. Kitért a szállítót váltás bejelentésének jelentőségére az adott jogviszony tekintetében, valamint arra, hogy ilyen körülmények között az új szállítók

teljesítésbe való bevonásáról nem tudott megalapozott döntést hozni a támogató (ÁSZF 4.1. és 4.2. pontok). Kiemelte, az alperes alappal hivatkozott arra is, hogy a projekt megvalósítása kiemelkedően jelentős kockázatot hordozott magában, valamint, hogy a szabálytalanság megállapításához nem volt szükség pénzügyi érdeksélelemre vagy a kár tényleges bekövetkeztére. Az érdeksélelem ugyanis már akkor megállapítható, ha a támogatás nem szabályszerű felhasználása a költségvetésben indokolatlan kiadást okozhat (Kúria Pfv.V.20.699/2020/6).

[29] Rögzítette, hogy a nem vitatott szerződésszegésre tekintettel a támogatási szerződéstől való elállás jogszerű volt az ÁSZF 7.2., 7.4.2. a) és h) alpontja, valamint a Korm. rendelet 164. § (3) bekezdés b) pontja alapján. A felperesek ezért az ÁSZF 7.1. és 7.4.2. pontja értelmében kötelesek a kifizetett támogatási előleg visszafizetésére, így a kamat címén visszafizetett összeg tekintetében jogalap nélkül gazdagodás nem jött létre.

[30] Miután az alkalmazott jogkövetkezmény igazodott a szerződésszegés súlyához, a keresetet elutasította és mellőzte a további okiratok csatolására vonatkozó bizonyítást arra figyelemmel, hogy a per eldöntéséhez szükséges okirati bizonyítékok rendelkezésre álltak. Megjegyezte, hogy a II. rendű felperes által hivatkozott bizonyítási szükséghelyzet törvényi feltételei nem álltak fenn a Korm. rendeletben foglalt iratmegőrzési kötelezettségére figyelemmel (110/A. §). Erre tekintettel a pervesztes felpereseket kötelezte az alperesi perköltség megfizetésére.

IV.

[31] Az elsőfokú ítélet ellen az I-II. rendű felperesek terjesztettek elő fellebbezést.

IV.1.

[32] Az I. rendű felperes fellebbezése az elsőfokú ítélet megváltoztatására és az alperes kereset szerint történő marasztalására irányult.

[33] Fenntartotta, hogy a támogatási jogviszonyban folyósított előleget jogszerűen használta fel, nem köteles annak visszafizetésére és az alperesnél lévő támogatási összegek a szerződés folytán megilletik.

[34] A perben állított érvénytelenségi okkal összefüggésben előadta, önmagában az a tény, hogy tudott arról, hogy a vissza nem fizetett összegek adók módjára hajthatók be, még nem zárja ki, hogy a behajtás ezen módjának kilátásba helyezése jogellenes fenyegetésnek minősüljön. A hátrány ugyanis lehet olyan típusú, amelynek beváltása önmagában jogellenes magatartást nem jelent, a jogellenesség azáltal valósul meg, hogy a szerződő felet akarata ellenére kényszeríti szerződéskötésre.

[35] A jogfenntartó nyilatkozat hiányával kapcsolatosan utalt arra, hogy a részletfizetési megállapodás teljességi záradékot nem tartalmaz. A 3. számú mellékletként csatolt levél részét képező jogfenntartó nyilatkozatot az I. rendű alperes nem ellenezte, a részletfizetési kérelemmel együtt azt elfogadta, így az a felek közötti jogviszony részét képezi.

[36] Tévesen állapította meg az elsőfokú bíróság, hogy nem jogellenes fenyegetés hatására, hanem saját érdekében került sor a megállapodás megkötésére, ugyanis alappal tartott attól, hogy vele szemben adóvégrehajtás indul.

[37] Az elsőfokú ítéletből ugyanakkor az a következtetés vonható le, hogy a támogatási szerződéstől való elállás mint szankció már a szerződésszegésből eredő teoretikus pénzügyi érdeksérelem esetén is megengedett. Ez az álláspont azonban teljesen mellőzi a közösségi jog által előírt arányosság követelményét, utalt e körben a BH2019. 304. számú eseti döntésben foglaltakra. Amennyiben a pénzügyi érdeksérelem elvi lehetősége áll fenn, azonban valós érdeksérelem nem, a támogatási szerződéstől való elállás éppen az arányosság követelményét üresítené ki. Az arányosság követelményének alkalmazásakor ugyanis a szerződésszegés súlyát kell értékelni a jogkövetkezmény kiválasztására jogosult félnek, figyelembe kell venni továbbá, hogy a szerződésszegés milyen valós jelleggel érzékelhető és általa ténylegesen kimutatható káros, hátrányos következményei voltak-e, és nem csupán azok felmerülésének elvi lehetősége érzékelhető. Utalt arra, hogy a támogatási szerződéssel létesített jogviszonyban közjogi elemek nem lehetnek, a mellérendeltség elvének kell érvényesülnie, a támogatót megillető közjogi jogosítványokat nem a szerződéses jogviszony hozza létre. A jogkövetkezmény arányosságának vizsgálatakor éppen úgy kell eljárni, mint bármilyen más polgári jogi szerződés esetében. Valótlannak tartotta egyebekben azt az alperesi állítást, amely szerint nem volt lehetőség a szerződés teljesítésére vonatkozó alkalmasság és az alkalmazott piaci árak való megfelelés vizsgálatára. Arra ugyanis lett volna lehetőség mind a szabálytalansági eljárás alatt, mind pedig a peres eljárásban. Ugyanakkor maga az I. rendű alperes nyilatkozott úgy, hogy csak adminisztratív szempontokat vizsgált, azonban ilyen szempontokra hivatkozással jogszerűen elállást gyakorolni nem lehet.

IV.2.

[38] A II. rendű felperes az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság új eljárásra és új határozat hozatalára történő utasítását, míg másodlagosan annak megváltoztatását kérte azzal, hogy az ítéltábla a keresetnek adjon helyt.

[39] Fenntartotta, hogy az alperest nem illette meg a perbeli esetben az elállás joga. A 3385/2018. (XII. 14.) számú AB határozatban és a Fővárosi Ítéltábla Gf.40.660/2014/1. számú határozatában foglaltakra utalással rögzítette, hogy az elsőfokú bíróság álláspontjával szemben korábban is lehetőség volt megállapítási kereset előterjesztésére. A megállapítási kereset törvényi feltételei fennállnak, a jogvitában marasztalásra irányuló kereset nem terjeszthető elő. E körben téves álláspontra helyezkedett az elsőfokú bíróság, ugyanis a

projekt a Korm. rendelet alapján nem volt lezárva. Utalt a Korm. rendelet 3. § 39. pontjában foglaltakra és előadta, hogy a felhívásban meghatározott feltételek nem teljesültek, a lezárás nem történhetett meg az elállás folytán. A teljes összeg kifizetése a kötelezettség lejártának hiányában sem volt kérhető, a projekt ugyanis nem vált befejezetté, így lejárt kötelezettségről sem lehet beszélni. Ugyanakkor az elállási nyilatkozat meg is szüntette a felek közötti jogviszonyt, ennek folytán sem lehetett lejárt követelés érvényesítése iránt keresetet előterjeszteni. A Korm. rendelet 127. § (2) bekezdésében és 175. § (1) bekezdésében foglaltakra utalva kitért arra, hogy záró kifizetés iránti igény benyújtására sem volt lehetőség, hiszen az alperes a záró szakmai beszámolót elutasította és a lefolytatott szabálytalansági eljárás eredményeképpen elállt.

[40] Álláspontja szerint a bizonyítékokat is kirívóan okszerűtlenül mérlegelte az elsőfokú bíróság és abból téves jogi következtetésre jutott. Utalt a Korm. rendelet 3. § 47. pontjában foglalt fogalomra és ezzel összefüggésben 1303/2013/EU Rendelet 143. cikkében és a Bizottság határozatában foglaltakra [C(2019) 3452 Final (2019. május 14.)]. Erre figyelemmel szükségesnek tartotta a tényállás kiegészítését a fellebbezésében meghatározott tényekkel arra is kiterjedően, hogy a szállítóváltással kapcsolatos módosítás iránti bejelentés tekintetében 30 napon belül nem intézkedett a nyilvántartott adatok megváltoztatása vonatkozásában az irányító hatóság. Utalt e körben a Korm. rendelet 86. § (1) bekezdésére, 156. § (2) bekezdésére és 164. § (3) bekezdésére, valamint 1. számú mellékletére. Rögzítette, nem az volt az elsőfokú bíróság feladata, hogy megállapítsa a jogszabálysértés tényét, hanem az, hogy vizsgálja meg, az alperes a jogszabálysértéssel arányos szankciót alkalmazott-e.

[41] A szállítóváltással kapcsolatos bejelentési kötelezettségnek valóban nem tett eleget, ugyanakkor a szállítóváltás folytán megvalósult, az eredeti szerződésben szereplő azonos műszaki paraméterek és ár esetében a piaci áraknak való meg nem felelés vizsgálata nem volt szükséges, különösen nem előzetes jóváhagyás formájában. Fenntartotta, nem volt szükségszerű az új szállító bevonása miatt a szerződés módosítása és a Korm. rendelet 86. §-ában foglaltakra utalva előadta, hogy ennek okán a szállítóváltáshoz nem volt szükséges az irányító hatóság előzetes engedélye sem. Adminisztratív módon kellett volna kezelnie és nyilvántartásaiban átvezetni a szállítóváltást. Mindezzel összefüggésben úgy járt el, ahogy az az adott helyzetben általában elvárható, a helyszíni ellenőrzést megelőzően jelentette be a változást. A felmerült árajánlatok is megküldésre kerültek az irányító hatóságnak, tehát lehetőség volt a megjelölt szállítói kompetencia, a szerződés teljesítésére vonatkozó alkalmasság és az alkalmazott piaci árak való megfelelés vizsgálatára is. Arra figyelemmel, hogy az elsőfokú bíróság ítéletében utalt arra, hogy a szabálytalansági eljárásban hozott döntést a felek nem támadták meg, előadta, hogy a szabálytalansági eljárásban felhozott szerződésszegés, illetve jogkövetkezmény vizsgálata megkerülhetetlen lett volna, a döntés jogszerűtlenségét kellett volna vizsgálnia lényegében az elsőfokú bíróságnak. Ezzel összefüggésben ugyanakkor a Korm. rendelet 156. § (2) bekezdése és 164. §-ában rögzítettek szerint az elsőfokú bíróság nem vizsgálódott és nem is adott számot az általa mérlegelt körülményekről. Ehhez képest a teljes iratanyagot sem látta szükségesnek beszerezni, holott az a szabálytalansági eljárás anyagának vizsgálata miatt megkerülhetetlen lett volna. Utalt ezzel összefüggésben arra, hogy az irányító hatóság megtehetette volna, hogy – miután a projekt megvalósult – elállás helyett valamely pénzügyi szankciót alkalmaz. Miután az elsőfokú bíróság mérlegelési jogkörében lényegében nem járt el, a másodfokú bíróságnak kell ebben a körben állást foglalnia.

[42] A másodfokú tárgyaláson pontosított fellebbezésében az eljárásjogi felülvizsgálat körében az elsőfokú eljárás megismétlését arra tekintettel tartotta nélkülözhetetlennek, hogy az elsőfokú bíróság a keresetet nem merítette ki, az érvényesíteni kívánt jogot csak részben alkalmazta, indokolása egyoldalúan arra szorítkozott, hogy az alperesnek jogi lehetősége volt az elállás alkalmazására. E körben továbbá arra hivatkozott, hogy az elsőfokú bíróság okszerűtlenül mérlegelte a bizonyítékokat.

V.

[43] Az alperesek fellebbezési ellenkérelme az elsőfokú ítélet helybenhagyására irányult.

[44] Az I. rendű alperes az I. rendű felperes elsődleges keresetével kapcsolatos ítéleti álláspontot, valamint a másodlagos kereset kapcsán azt, hogy a jogalap nélküli gazdagodás feltételei nem állnak fenn osztotta, e körben utalt az elsőfokú bíróság ítéletének helyes indokaira.

[45] Egyebekben a jogalap nélküli gazdagodás mint jogcím alkalmazhatóságára azért sem látott lehetőséget, mert álláspontja szerint a vagyoni előny nem az alperesnél keletkezik. Változatlanul jogszerűnek tartotta a perbeli elállást, mert az elsőfokú ítéletben felhívott rendelkezések egyértelműen megalapozták a perbeli jogkövetkezmény alkalmazását.

[46] Egyetértett az elsőfokú bíróság jogi álláspontjával a megállapítási kereset feltételeinek hiányával összefüggésben és utalt a Kúria Pfv.VI.21.152/2022/8. számú eseti döntésében foglaltakra. Fenntartotta, hogy a perbeli súlyos jogsértésre figyelemmel nem is volt lehetőség más jogkövetkezmény alkalmazására a hivatkozott jogszabályok értelmében.

VI.

[47] Az elsőfokú bíróság ítéletének jogerőre emelkedett rendelkezése nem volt, ezért azt az ítéltábla teljes terjedelmében vizsgálta felül.

[48] A II. rendű felperes fellebbezésében az alapul szolgáló indokok kifejtésével egyértelműen megjelölte, hogy jogorvoslati kérelme elsődlegesen, illetve eshetőlegesen mire irányul, ezért az ítéltábla ennek megfelelő sorrendben vizsgálta a fellebbezésében foglaltakat.

VII.

[49] A hatályon kívül helyezésre irányuló jogorvoslati kérelem kapcsán abból kellett kiindulni, hogy az elsőfokú bíróság ítélete a II. rendű felperes vonatkozásában azon alapult, nem állnak fenn a megállapítási kereset előterjesztésének törvényi feltételei. Ezzel az ítéltábla maradéktalanul egyetértett a későbbiekben kifejtettek szerint és kiemeli, hogy a Pp. 172. § (3) bekezdésében meghatározott feltételek hiánya önmagában megalapozta a kereset elutasítását, amiből következik az is, hogy a II. rendű felperesnek az elsőfokú ítélet megváltoztatására irányuló másodlagos fellebbezési kérelme sem vezethetett eredményre. Az eljárásjogi feltételek hiánya folytán a kereset elutasításával az elsőfokú bíróság a II. rendű felperes keresetét kimerítette.

[50] Az a II. rendű felperesi hivatkozás sem vezethetett az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezésére, hogy az elsőfokú bíróság a bizonyítékokat okszerűtlenül mérlegelte. A megállapítási kereset megengedhetősége körében jogkérdésben kell állást foglalni, alaptalanul sérelmezte e körben tehát a bizonyítékok mérlegelését a fellebbezés. A tényállást a perben érvényesített igény eldöntéséhez szükséges mértékben az elsőfokú bíróság feltárta, a rendelkezésre álló adatok alapján a kereset elbírálható volt. A hatályon kívül helyezés a felek rendelkezési jogának tiszteletben tartása mellett egyébként is csak akkor lenne indokolt, ha a megjelölt eljárási szabálysértés a per érdemi eldöntésére – közvetlenül és kimutathatóan – kihatott és az elsőfokú eljárás megismétlése elengedhetetlen. A bizonyítékok okszerűtlen értékelése esetén azonban az ítéltábla nem lenne elzárva attól, hogy az elsőfokú bíróság döntését felülmérlegelje, ebből adódóan ilyen esetben nem szükséges az elsőfokú eljárás megismétlése, ezért az ítélet hatályon kívül helyezésére a Pp. 381. §-ában foglaltakra alapítottan nem kerülhetett sor.

VIII.

[51] Az ítéltábla a fentiekre tekintettel az elsőfokú bíróság ítéletét érdemben vizsgálta és megállapította, hogy a fellebbezések nem alaposak.

IX.

[52] Az elsőfokú bíróság által megállapított tényállást ugyanakkor kiegészíti az alábbiakkal.

[53] A másodfokú eljárásban önkéntesen perbelépő alperes2 II. rendű alperes 2024. augusztus 1. napjától az általános jogutódja a alperes1 I. rendű alperesnek, amelynek a perből való elbocsátásához a felperesek nem járultak hozzá.

[54] A jogutódlásra a kormányzati igazgatásról szóló 2018. évi CXXV. törvény 33/B. §-a, 33/C. §-a és 300/D. §-a értelmében került sor.

X.

[55] Az így kiegészített tényállásra is tekintettel, az ítéltábla az elsőfokú bíróság érdemi döntésével egyetértett, annak jogi indokait a II. rendű felperes keresete tekintetében maradéktalanul, az I. rendű felperes keresete tekintetében nagyobb részben osztotta.

X.1.

[56] Előrebocsátja az alperesi oldalon bekövetkezett jogutódlásra figyelemmel, hogy a fentiek értelmében, miután az európai uniós alapok tekintetében a jogszabályban meghatározott feladatok ellátása érdekében kötött szerződésekben és egyéb jogviszonyokban a II. felperes az általános jogutódja az I. rendű alperesnek, a perben érvényesített igény csak a II. rendű felperessel szemben volt érvényesíthető a jogutódlást követően. Ez azt jelentette az alperesekkel szemben fenntartott keresetek vonatkozásában, hogy az érvényesített jog megalapozottságát csak a II. rendű felperes kapcsán lehetett érdemben vizsgálni, ugyanis a felpereseket az I. rendű alperessel összefüggésben a keresetőségi jog nem illette meg: a perbeli igény a jogelőd I. rendű alperessel szemben nem volt érvényesíthető.

[57] A kereset tehát e körben a keresetőségi jog hiánya folytán nem volt alapos.

X.2.

[58] A II. rendű felperes keresete tekintetében az ítéltábla utal az elsőfokú bíróság ítéletének helyes indokaira.

[59] A fellebbezésben foglaltakra tekintettel mutat csak rá arra, hogy az adott esetben nem volt vitatott, a Korm. rendelet 3. § (1) bekezdés 40. pontja értelmében a projekt fizikai befejezése megvalósult. A projekt megvalósítása csak 41. pont értelmében nem befejezett, mert a kifizetési igénylés jóváhagyása, illetve a teljes támogatás kifizetése, vagyis a pénzügyi befejezés nem valósult meg. A záró szakmai beszámoló 2022. december 2-án elutasításra került, így a záró kifizetés sem történhetett meg. Az alperesi jogelőd által csatolt helyszíni ellenőrzési jegyzőkönyv is tartalmazta, hogy a II. rendű felperes a záró kifizetési igényt egyébként előterjesztette (2023. június 30-án előterjesztett ellenkérelem melléklete). Egyértelműen megállapítható volt ennek okán, hogy a II. rendű felperes a szerződés 4.4.2. pontjában foglaltaknak megfelelően járt el, az ÁSZF 3.5.10 pontja értelmében pedig főszabály szerint a támogató a támogatást a tartalmi és formai szempontból is megfelelő kifizetési igénylés beérkezésétől számított 45 napon belül fizethette ki. Nem volt tehát akadálya annak, hogy a II. rendű felperes marasztalásra irányuló keresetet terjesszen elő az öt megillető támogatási összeg megfizetésére, amely perben az alperesi ellenkérelem függvényében vizsgálható az elállás jogszerűsége, illetve a kifizetési igény tartalmi és formai megfelelősége.

[60] Itt mutat rá az ítéltábla, hogy a II. rendű felperes fellebbezésében foglaltakkal szemben az elsőfokú bíróság kizárólagosan az I. rendű felperes által előterjesztett kereset tekintetében vizsgálta érdemben az elállás jogszerűségét. Ez a jogkérdés azonban a megállapítási kereset eljárásjogi feltétleinek hiányában nem csak a II. rendű felperes, hanem a

később kifejtettek szerint az I. rendű felperes tekintetében sem bírt jelentőséggel a perben, ezért az ítéltábla a II. rendű felperes fellebbezésében ebben a körben kifejtett érvelést nem vizsgálta.

X.3.

[61] Az I. rendű felperes keresete vonatkozásában a perben állított érvénytelenségi ok kapcsán az ítéltábla a II. rendű felperes fellebbezésében is maradéktalanul egyetértett az ítéltábla, azt megismételni nem kívánja.

[62] A másodlagos, jogalap nélküli gazdagodásra alapított kereset tekintetében az elsőfokú bíróság jogi álláspontját a tőke tekintetében kifejtettek kapcsán osztotta, vagyis azzal összefüggésben, hogy a jogalap nélküli gazdagodás szabályai nem alkalmazhatók akkor, ha a követelésnek más – akár jogszabályon, akár szerződésen alapuló – jogcíme van. E körben helyesen állapította meg az elsőfokú bíróság, hogy az adott esetben van más – szerződéses – jogalap, amely alapján a felek közötti jogvita eldönthető: az I. rendű felperes a visszafizetett támogatás összegét a támogatási szerződés teljesítéseként kérhetné.

[63] Nem értett egyet ugyanakkor az ítéltábla azzal, hogy az I. rendű felperes a tőke után teljesített kamatot a jogalap nélküli gazdagodás szabályai szerint követelhetné, amennyiben az elállás nem volt jogszerű. Az elsőfokú bíróság megállapítása önmagában is ellentmondásos: az elállás, vagyis egy szerződés egyoldalú megszüntetésének jogszerűségétől nem függhet a szerződéstől független egyéb kötelemkeletkeztető tény, a jogalap nélküli gazdagodás szabályainak alkalmazhatósága. Abban az esetben, ha az I. rendű felperes jogi érvelése helyes és az elállás jogellenes volt, az alperesi magatartás akként értelmezhető, hogy a teljesítést a Ptk. 6:183. §-a értelmében megtagadta. A teljesítés megtagadása azzal a következménnyel jár, hogy a jogosult választhat a késedelem és a lehetetlenülés jogkövetkezményei között: a késedelem jogkövetkezményei szerint követelheti a teljesítést (Ptk. 6:138. §, 6:153. §), illetve a teljesítés megghiúsulásának kártérítési következményeit kényszerítheti ki (Ptk. 6:180. §-a értelmében az általa megfizetett kamat az egyéb törvényi feltételek fennállása esetén szerződésszegéssel okozott kár címén érvényesíthető).

[64] Maga az elsőfokú bíróság mutatott rá arra, hogy a támogatási összeg mellett a kamat megfizetésére az I. rendű felperes nem a részletfizetési megállapodás alapján, hanem a támogatási, illetve a konzorciumi szerződésben vállalt kötelezettség folytán volt köteles (90. bek., 115. bek.). Ebből az következik, hogy a támogatási előleg visszafizetésére vonatkozó kötelezettség (illetve a támogatásra való jogosultság) jogi megítélése nem válik el a visszafizetéshez kapcsolódó kamatfizetési kötelezettségtől, hiszen mindezek – meghatározott feltételek teljesülése esetén – a szerződés alapján terhelik a kedvezményezettet. Az I. rendű felperes követelése ezért a szerződéses jogviszonyra vonatkozó rendelkezések alapján bírálható el, ami a kamat tekintetében is kizárja a mögöttes jellegű jogalap nélküli gazdagodás szabályainak alkalmazását.

[65] Az elsőfokú bíróság a keresetet megalapozatlannak találta annak jogalapját tekintve, az ítéltábla a döntéssel egyetértett, ugyanakkor a fellebbezési ellenkérelemben foglaltakat osztotta azzal, hogy a jogalap nélküli gazdagodás feltételei az I. rendű felperes követelése tekintetében a fentiek szerint nem állnak fenn. A perben érvényesített jog az adott esetben nem volt alkalmazható, erre figyelemmel az elállás jogszerűségének sem volt jelentősége a felperesi keresetek szempontjából, ezért az ítéltábla az elsőfokú ítélet indokolásából az ezzel kapcsolatos indokolást mellőzte.

XI.

[66] Mindezekre tekintettel az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 383. § (2) bekezdése értelmében helybenhagyta.

[67] A fellebbezések nem vezettek eredményre, ezért az I. rendű alperes perköltségének megfizetésére a felperesek kötelesek a Pp. 364. §-a alapján alkalmazandó 83. § (1) bekezdése értelmében, amely a képviselőt ellátó jogi képviselő munkadíjából állt. A munkadíj összegét az ítéltábla a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. § (5) és (6) bekezdése alapján állapította meg mérsékelt összegben, a kifejtett képviselői tevékenységre és a jogorvoslati eljárás kisebb munkaterhére figyelemmel. A II. rendű alperes perköltséget a Pp. 81. § (1) bekezdése szerint nem számított fel, így arról az ítéltáblának határoznia nem kellett.

[68] A másodfokú bíróság a le nem rótt illetékről a Pp. 102. § (1) bekezdése alapján rendelkezett. Tájékoztatja egyúttal az illetékfizetésre kötelezettet, hogy az állami adó- és vámhatóság 10032000-01070044-09060018 számú illetékbevételei számlája javára történő megfizetés során az illetékfizetési kötelezettséget tartalmazó jogerős bírósági határozatot hozó bíróság megnevezését, a bírósági ügyszámot, valamint a fizetésre kötelezett adóazonosító számát közleményként fel kell tüntetni.

Budapest, 2024. november 14.

Dr. Sándor Ottó s. k.
a tanács elnöke

Dr. Vasady Loránt Zsolt s. k.
Dr. Balsai Csaba Zoltán s. k.

bíró

előadó bíró